

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

Εορτολογία

Ενότητα 8: Οι Εορτές των Αγίων

Γεώργιος Φίλιας

Θεολογική Σχολή

Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας

A) Οι Εορτές των Αγίων (1 από 4)

- *Μαρτύριο Πολυκάρπου* (2^{ος} αι.): η αρχαιότερη μαρτυρία για την καθιέρωση ετήσιου εορτασμού της μνήμης των μαρτύρων.
- Η «γενέθλιος ημέρα του μάρτυρα»: η ημέρα του μαρτυρίου του (της «γεννήσεώς» του στην αιώνια και μακαρία ζωή).
- Ο καθορισμός της γενέθλιας ημέρας του μάρτυρα επισημοποιούνταν από τον τοπικό Επίσκοπο.
- Η Εκκλησία θέσπισε τη γενέθλιο ημέρα και ως αντιστάθμισμα σε υπάρχουσες αντίστοιχες ειδωλολατρικές τελετές.
- Κατά τους πρώτους αιώνες, οι μνήμες των μαρτύρων ήταν εορτές σε τοπικό επίπεδο, με κέντρο τα λεγόμενα «μαρτύρια» (τα λατρευτικά κτίσματα, όπου εναπόκεινταν τα λείψανα του μάρτυρα).
- Οι κατά τόπους Εκκλησίες διατηρούσαν τη μνήμη των αγίων τους με τα Δίπτυχα και με τις λεγόμενες «μαρτυρολογικές συλλογές» (όπως το «συριακό μαρτυρολόγιο»).

A) Οι Εορτές των Αγίων (2 από 4)

- Μετά τους διωγμούς, στους καταλόγους των αγίων της κάθε Εκκλησίας προστίθενται και οι μοναχοί (οι «μάρτυρες της συνειδήσεως)/ Τη μνήμη των αγίων μοναχών δεν διαχειρίζονταν οι τοπικές Εκκλησίες, αλλά τα μοναστήρια στα οποία είχαν εγκαταβιώσει αυτοί οι άγιοι.
- Με τις Οικουμενικές Συνόδους προστίθενται στους αγιολογικούς καταλόγους οι Πατέρες της Εκκλησίας, οι οποίοι συμμετείχαν στις Συνόδους.
- Το «Πασχάλιο χρονικό» αναφέρεται σε μετακομιδές λειψάνων αγίων, γεγονότα τα οποία ενίσχυσαν τη λειτουργική τιμή των αγίων (σημαντικές ήταν, εν προκειμένω, οι πρωτοβουλίες των αυτοκρατόρων Ιουστινιανού και Μαρκιανού να συγκεντρώσουν ιερά λείψανα στην Κωνσταντινούπολη, κυρίως στο ναό των αγίων Αποστόλων).
- 7^{ος} σαι.: καθορισμός της εορτής όλων των αγίων την πρώτη Κυριακή μετά από την Πεντηκοστή.

A) Οι Εορτές των Αγίων (3 από 4)

- Από τον 8^ο αι. εμφανίζονται οι συλλογές Μηνολογίων επί Πατριάρχου Ταρασίου και, αργότερα, επί Πατριάρχου Μεθοδίου του Ομολογητού (9^{ος} αι.) / Σημαντική συμβολή στην ανάπτυξη της εορτής των αγίων είχαν οι Πανηγυρικοί Λόγοι και τα Εγκώμια προς τιμή τους, καθώς και η σύνθεση κανόνων στις μνήμες των αγίων.
- 10^{ος} αι., βασιλεία Κωνσταντίνου Ζ' του Πορφυρογεννήτου: συντίθεται το «Συναξάριο της Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως» (η βάση για την βυζαντινή εορτολογική παράδοση και εξέλιξη).
- Σημαντική και μία άλλη συλλογή «Συναξαρίων», γνωστή ως «Μηνολόγιο του Βασιλείου Β'».
- Τα Συναξάρια των αγίων ορίστηκε να διαβάζονται κατά την Ακολουθία του Όρθρου, μεταξύ 6^{ης} και 7^{ης} Ωδής.

Α) Οι Εορτές των Αγίων (4 από 4)

- Το «Τυπικό της Μεγάλης Εκκλησίας», 10^{ος} αι., εποχή Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου: οι εορτές των αγίων συνδυάζονται με τη λειτουργική τους μνήμη (μνημονεύονται οι Ακολουθίες και οι λιτανείες προς τιμή των αγίων στους διάφορους ναούς της Κωνσταντινούπολης).
- Το «Τυπικό της μονής της Ευεργέτιδος» (11^{ος} αι.): αναλυτική καταγραφή της τυπικής διάταξης των καθημερινών εορτών (ψαλλόμενοι κανόνες και αγιολογικά αναγνώσματα).

Τέλος Ενότητας

Οι Εορτές των Αγίων

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών 2015.
Γεώργιος Φίλιας. Γεώργιος Φίλιας. «Εορτολογία. Οι Εορτές των Αγίων».
Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://opencourses.uoa.gr/courses/SOCTHEOL105>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

